# Krievijā sodīti nelegālās koksnes tirgotāji no Ķīnas. Sibīrijas mežus apdraud nekontrolēta mežizstrāde

*Latvijas Mežu sertifikācijas padome*

Tūkstošiem kubikmetru nelegāli izstrādātas Sibīrijas koksnes pa dzelzceļu kontrabandas ceļā tiek ievesti Ķīnā un Vidusāzijas valstīs. Tas ir kļuvis par lielu biznesu. Divi uzņēmēji no Ķīnas 2021. gadā pāri robežai pārveda vairāk nekā 9500 kubikmetru apaļkoksnes. Tas atklājās pēc tam, kad Krievijas Austrumsibīrijas transporta prokuratūra nesen paziņoja, ka šīs personas "sistemātiski eksportēja kokmateriālus pa dzelzceļu pāri Eirāzijas Ekonomiskās savienības muitas robežai, izmantojot dokumentus, kas saturēja nepatiesu informāciju."

Aizbaikāla novada administratīvais centra - Čitas pilsētas Černovskas rajona - tiesa abiem ķīniešiem piesprieda astoņu gadu cietumsodu stingra režīma labošanas darbu kolonijā. Tiesa vēlāk apstiprināja, ka tie ir Ķīnas pilsoņi. Sākumā krievu prokurori, paziņojot par spriedumu, viņus nosauca par "kādas ārvalsts" pilsoņiem.

Ķīnieši tika atzīti par vainīgiem noziedzīgas organizācijas izveidošanā un stratēģiski svarīgu resursu kontrabandā no Krievijas. Tiesa katram no viņiem piesprieda arī 500 000 rubļu naudas sodu ( apmēram 5 300 eiro ) un konfiscēja naudas līdzekļus nelegālo kokmateriālu vērtībā, kas pārsniedz 190 miljonus rubļu jeb 2 miljonus eiro.

Šis spriedums paziņots četras dienas pēc tam, kad tie paši prokurori pavēstīja par citu spriedumu Aizbaikāla novadā saistībā ar kokmateriāliem vairāk nekā 220 miljonu rubļu vērtībā ( aptuveni 2, 4 miljoni eiro ). Černovskas tiesa jau 2022. gadā uz 9 gadiem bija ieslodzījusi kādas citas noziedzīgas grupas organizatoru no Burjatijas par kokmateriālu kontrabandu uz Ķīnu. Šī grupa laikā no 2012. gada līdz 2019. gadam no abiem reģioniem izveda vairāk nekā 360 000 kubikmetru kokmateriālu vairāk nekā 2,6 miljardu rubļu vērtībā ( 28,5 miljoni eiro). Izmeklētāji norādīja, ka burjatu grupa dibinājusi fiktīvus uzņēmumus, lai Čitas muitā deklarētu nelegāli iegūto koksni.

Aizbaikāla novads robežojas ar Mongoliju un Ķīnu, kur dzelzceļa līnija, kas stiepjas uz dienvidaustrumiem no Čitas, šķērso robežu Zabaikaļskā. Manžouli ir valsts lielākais iekšzemes dzelzceļa terminālis, kurā Krievijas kokmateriāli tiek pārkrauti vilcienos. Pagājušajā mēnesī Krasnojarskas muitas darbinieki ierosināja četras krimināllietas par 3800 kubikmetru sazāģētu skujkoku kokmateriālu nosūtīšanu uz kādu "vārdā nenosauktu" Āzijas valsti. Muitnieki tur jau šī gada sākumā bija atklājuši vēl 10 000 kubikmetru sazāģētu skujkoku kokmateriālu 140,3 miljonu rubļu vērtībā, kas bija ceļā uz Vidusāziju.

Pašlaik Krievija uzskaita 40 *"draudzīgas"* valstis, kuras pagājušajā gadā iepirka gandrīz 24 miljonus kubikmetru tās zāģmateriālu. Šī saraksta priekšgalā ir Ķīna. Skujkoku un vērtīgo lapu koku zāģbaļķu eksports ir aizliegts kopš 2022. gada. Tas nozīmē, ka no Krievijas izvestie kokmateriāli ir sazāģēti vai apstrādāti.

Ķīnas tirdzniecības iniciatīvas "Viena josta – viens ceļš" maršruti šķērso mežus, kas ir visvairāk pakļauti nelegālas izciršanas riskam, turklāt Krievija nodrošina 29,6% no koksnes, ko Ķīna importē. Āzijas un Okeānijas neatkarīgie eksperti un resursu ekonomisti norāda, ka kokmateriālu izcelsme netiek izsekota, kad tie iziet cauri Ķīnas pārstrādes rūpnīcām.

Pēc Igaunijas kokmateriālu ražotāju paustā, aizliegtā Krievijas koksne tiek arī "legalizēta" Eiropas Savienībā caur Ķīnu, Kazahstānu un Turciju. Čehijā veiktā izmeklēšanā noskaidrots, ka valstī joprojām nonāk Krievijas lapegle, kas norādīta kā "Ķīnas izcelsmes koksne". Tas notiek četrus gadus pēc tam, kad Eiropas Savienība sankcijas pārtrauca tiešo importu.

Neatkarīgie eksperti no Austrālijas ir izsekojuši Krievijas kokmateriālu nonākšanu Lielbritānijā. Speciālisti norāda, ka koksnes izstrāde turpinās, jo produkcija vienkārši nonāk citur. Eksperti arī uzskata, ka, pat negaidot valdību iejaukšanos, tie kontrolieri, kas pārbauda piegādes ķēdes posmu pēc posma, var "panākt patiešām lielas pārmaiņas, vienkārši sākot rīkoties."

## Nelegālā mežizstrāde Sibīrijā

Lai kompensētu ieņēmumu kritumu no Rietumu tirgiem, Krievija ir samazinājusi vides aizsardzības noteikumu prasības. Krievi ir pieņēmuši tiesību aktus, kas atļauj kailcirtes ap Baikāla ezeru,

aizbildinoties ar "sanitārajām cirtēm" un infrastruktūras attīstību. Vides aktīvisti norāda, ka ir radīti ideāli apstākļi korupcijai un nelegāli nocirstas koksnes legalizēšanai, kā arī tiekot veicināta mežu mērķtiecīga un tīša aizdedzināšana, lai šīs platības vēlāk pasludinātu par "bojātām audzēm" un atļautu nocirst.

Tā kā apaļkoksnes eksports no Krievijas ir oficiāli aizliegts, nelegāli iegūtie Sibīrijas zāģbaļķi tiek masveidā pārstrādāti zāģmateriālos un pa dzelzceļu ar viltotiem muitas dokumentiem vesti uz Ķīnu un Vidusāzijas zemēm.

**Krievijas "nacionālā sertifikācijas sistēma".**

Pēc tam, kad sākās Krievijas karš Ukrainā, vadošās starptautiskās ilgtspējīgas mežsaimniecības organizācijas FSC un PEFC pilnībā apturēja darbību Krievijā un Baltkrievijā, pasludinot turienes koksni par "konflikta kokmateriāliem", ko nedrīkst tirgot pasaules tirgū. Reakcijā uz to bijusī *FSC Russia* komanda un vietējā industrija izveidoja savu brīvprātīgo mežu sertifikācijas sistēmu *Forest Etalon.* Tajā šobrīd ir sertificēti vairāk nekā 6 miljoni hektāru mežu un izsniegti simtiem sertifikātu. Tāpat pastāv vēl vājākas paralēlas sistēmas kā, piemēram, *SFMRU/38200*

Praksē šīs sistēmas efektivitāte ir ļoti ierobežota un kalpo galvenokārt diviem mērķiem.

Tā palīdz lielajiem Krievijas uzņēmumiem uzturēt formālu kārtību iekšējā tirgū, piemēram, iepakojuma vai mēbeļu ražošanā, un demonstrēt legālu izcelsmi pircējiem Ķīnā vai Centrālazijā, kur prasības pret ilgtspēju ir daudz vājākas. Reāli šī sistēma nespēj apturēt dabas iznīcināšanu. Tādi lielie koncerni kā *Segezha* un *Titan Group* ir izmantojuši vietējos sertifikātus, lai veiktu, pēc ekspertu domām, "barbarisku izciršanu" iepriekš aizsargātos, neskartos taigas masīvos, piemēram, Komi, Karēlijā un Vjatkas reģionā, būvējot ceļus cauri aizsargājamām zonām, ignorējot iepriekšējos moratorijus.

Eiropā, ASV, Lielbritānijā, Kanādā un Austrālijā šai Krievijas nacionālajai sertifikācijai nav nekāda tiesiska spēka. Eiropas struktūras un starptautiskie regulatori to neatzīst, un jebkura koksne ar šādu marķējumu automātiski tiek uzskatīta par nelegālu sankciju pārkāpumu.  Zinātnieki brīdina, ka pašreizējo mežu izciršanas tempu, neracionālas mežsaimniecības un milzīgo ugunsgrēku dēļ daudzviet Sibīrijā komerciāli izmantojamie meža

resursi var tikt pilnībā izsmelti jau tuvāko 15 gadu laikā, jo reāla mežu atjaunošana šobrīd Krievijā vairs netiekot veikta pietiekamā apjomā.